

W. Shakespeare

CORIOLANUS

Bewerking naar de vertaling
door Bert Voeten

6e klas

februari 1990
Kees Verhage

E E R S T E B E D R I J F

EERSTE TONEEL. ROME. EEN STRAAT.

Eerste burger:
Voor we verder gaan mannen, luister naar me!

Allen:
Spreek, spreek!

Eerste burger:
Jullie weten: Caius Martius is de ergste vijand van het volk.

Allen:
Dat weten we, dat weten we!

Eerste burger:
We slaan 'm dood, dan kunnen we zelf bepalen wat 't graan mot kosten. Akkoord?

Allen:
Geen geklets; Kom mee, vooruit!

Tweede burger:
Een enkel woord nog, goede burgers....

Eerste burger:
Slechte burgers vinden ze ons. Goeie, dat zijn alleen maar de patriciërs. Als de grote heren ons alleen maar 's gaven wat ze zelf niet meer opkunnen, dan waren we al gered, maar zelfs dat zijn we ze niet waard. Laten we er op los gaan met onze knuppels. De goden weten dat ik het niet zeg uit wraak, maar uit honger naar brood!

Tweede burger:
Waarom ben je zo gebeten op Caius Martius?

Eerste burger:
Hij mot er 't eerst aan. Hij blaft het hardst tegen de gewone man.

Tweede burger:
Maar zijn verdiensten voor het land....

Eerste burger:
Ik zal je 's wat vertellen. Alles wat 'ie deed was alleen om z'n moeder te slijmen en z'n ijdelheid te strelen. Als ik al z'n gebreken op most noemen kreeg ik een lamme tong.

Allen:
Naar het Kapitoool!!

Eerste burger:
Wacht; wie komt daar aan?

Menenius Agrippa komt op.

Menenius:
Wat is dat burgers, waar gaat dat heen met knuppels en stokken?

Eerste burger:
De senatoren weten best wat we willen. Bedelaars stinken uit hun bek, zeggen ze. Nou zullen ze merken dat we ook armen hebben!

Menenius:

Vrienden! De patriciers voelen met jullie mee.
Hongersnood komt niet van de regering, maar van de
goden. Je kunt net zo goed je wapens tegen de wolken
richten. Buig je knieën, vuisten helpen niet.

Eerste burger:

Ze laten ons verhongeren terwijl hun graanschuren
uitpuilen!

Menenius:

Waar zijn jullie hersens? Wacht ik zal je een fabeltje
vertellen!

Tweede burger:

We zullen luisteren, maar denk maar niet dat u onze
armoe kunt wegtoveren met verhaaltjes.

Menenius:

Eens kwamen alle lichaamsdelen tegen
de maag in opstand, want, zo zeiden ze,
hij ligt daar maar in het midden van het lijf,
werkeloos en vadsig als een diepe put
die aldoor voedsel opneemt en nimmer deelt
met hen die zien en horen, tasten, lopen denken...

Eerste burger:

En wat zei de maag daarop?

Menenius:

De buik was ernstig, niet zo overhaast
als zijn beschuldigers. 'Mijn lijfsgenoten'
sprak de buik, 'het is waar dat ik het voedsel
dat voor u allen dient het eerst opneem.
Uit de verborgen bronnen die ik voed
ontvangt de sterkste spier, de kleinste ader,
wat ieder nodig heeft voor zijn bestaan.'

Eerste burger:

Ja ja, ga door!

Menenius:

' Hoewel niet iedereen
direkt kan zien, wat ik voor ze doe,
is 't toch niet moeilijk te begrijpen,
dat jullie alle kracht ontvangen
en mij laat zitten met de schamele resten.

Eerste burger:

Waar slaat dat nou weer op?

Menenius:

Die brave maag, dat zijn de senatoren
en jullie schreeuwers zijn de lichaamsdelen.
Alles wat jullie toevalt komt van de regering,
zelf breng je geen kruimel op.
Nou wat zeg je daarvan grote teen?

Eerste burger:

Ik, grote teen? Waarom?

Menenius:

Omdat jij, hark die nog te lui bent
om te lopen, van dit prachtig stel
nog het verst vooruit steekt!

Caius Martius komt op.

Ah, mijn dappere Martius!

Caius Martius:
Dank je. - Zo oproerkraaier, waar jeukt het,
dat je krabben moet?

Eerste burger:
Altijd vriendelijk...

Caius Martius:
Wie tegen jullie vriendelijk is,
moet walgen van zichzelf. Jullie vertrouwen?
Elke minuut wil je wat anders; wie vandaag
de held is, wordt morgen uitgejouwd.
Wat willen ze, Menenius?

Menenius:
Betaalbaar graan.
Er is meer dan genoeg, zeggen ze.

Caius Martius:
Zeggen ze dat? De duivel moge ze halen!

Menenius: (zacht)
Stil, dit stel eet bijna allemaal
weer uit mijn hand, want ze zijn
even laf als dom. Maar zeg me vlug,
hoe is het op het Kapitoel?

Caius Martius:
De oproerkraaiers mochten vijf tribunen kiezen,
die hun kramerijen moeten verkondigen. (Junius) Brutus
en Sicinius en nog zo'n paar. Vervloekt!
Zo krijgt 't gepeupel macht en dwingt ons
straks met een opstand hogere eisen af.
Bode haastig op.

Bode:
Waar vind ik Caius Martius?

Caius Martius:
Hier. Wat is er?

Bode:
De Volscers, heer, trekken op ten strijde.

Menenius:
Goed zo, dat is een mooie kans iets
van dit tuig te lozen. - kijk senatoren!

Cominius, Titus Lartius en
andere senatoren op, met
Junius Brutus en Sicinius.

Eerste senator:
Je had gelijk Martius: de Volscers zijn
op 't oorlogspad.

Caius Martius:
Hun aanvoerder is iemand
die 't u bijzonder lastig maken zal.

Cominius:
Voerde u reeds strijd met hem?

Caius Martius:
Nog niet, maar 't is een leeuw
waarop ik graag eens jagen zou!

Eerste senator:
Sta dan Cominius bij in deze strijd!

Cominius:
 Je hebt het mij beloofd destijds.

Caius Martius:
 Dat heb ik en ik houd woord.

Eerste senator:
 Kom dan mee naar het Kapitoel. Men wacht op ons.
 tot het volk:
 Vooruit naar huis!!

Caius Martius:
 Nee, laat ze met ons meegaan;
 de Volscers hebben graan in overvloed;
 er valt ginds veel te knagen voor die ratten.
 Vooruit, toon je moed; vooruit...!

Volk sluipt weg. Allen af
 behalve Sicinius en Brutus.

Brutus:
 Toen wij vandaag gekozen werden als tribuun.....

Sicinius:
 Heb je ooit zo'n opgeblazen creatuur gezien?

Brutus:
 Heb je op zijn ogen en zijn mond gelet?

Sicinius:
 En op zijn hatelijkheden!

Brutus:
 Als hij kwaad wordt is hij in staat
 de goden te vervloeken!

Sicinius:
 Laat ons gaan horen
 wat voor onzinnige eisen Martius stelt
 alvorens hij deelneemt aan de strijd.

TWEDE TONEEL. VOOR CORIOLI, DE STAD DER VOLSCEN.

Martius. Titus Lartius, officieren en soldaten met vaandels
 en trommels. Een bode komt hen tegemoet.

Gaius Martius:
 Daar komt de bode. Wedden dat de strijd begonnen is!

Lartius:
 Wel nee, nog niet. Mijn paard tegen het jouwe.

Gaius Martius:
 Gewed!

Lartius:
 Accoord.

Gaius Martius:
 En, is Cominius met de vijand slaags?

Bode:
 Zij liggen oog in oog,
 maar hebben nog geen strijd geleverd.

Lartius:
Dan is dat paard van mij!

Gaius Martius:
Ik koop het van je terug.

Lartius:
Nee, ik verkoop het niet
en schenk het niet; je mag het van me lenen
voor vijftig jaar. Vooruit val aan!

Gaius Martius:
Hoe ver
liggen ze hier vandaan?

Bode:
Een half uur gaans.

Gaius Martius:
Dan horen wij hun trompetten en zij de onze.
Geve Mars dat ons werk hier vlug gedaan is,
dan kunnen we snel naar 't slagveld
om onze vrienden bij te staan.
Er klinkt trompetgeschal uit
de stad en tromgeroffel.

Stemmen uit de stad:
Aufidius verjaagt de troepen van de Romeinen.
Cominius vlucht.

Gaius Martius:
Ze zijn begonnen, maar de Volscen zijn niet bang
voor ons. Ze doen een uitval!! Omhoog je schilden!
Vecht met een hart dat sterker is dan je schild.
Kom Lartius, ze verachten ons meer dan ik dacht.
Ik zweet van woede! Vooruit!
De Romeinen met Martius en Lartius
gaan krijgshaftig af. De bode blijft
staan en kijkt ze na. Er klinkt
wapengekletter. Even later worden ze
door enkele Volscen teruggedreven.

Gaius Martius, tot zijn soldaten:
Wezels zijn jullie, hazen op de vlucht!
Waar zitten jullie wonden? Op je rug!
Je rug is rood van bloed en je gezicht lijkt wit
van angst. Keer om en vecht, of bij de bliksem!
ik laat de vijand lopen en hak op jullie in!
Ze stormen opnieuw naar voren.
Er klinkt krijgsumoer.
Daarboven uit roept de bode:

Bode:
Nu zijn de poorten open: de Volscen vluchten
voor het zwaard van Martius.....
Mij jaagt ze na tot door de poort.....
De anderen durven niet, nu is Martius alleen daar!
De poort slaat dicht!

Het krijgsumoer klinkt nu
verder weg. Enkele soldaten
keren terug.

Eerste soldaat:
Mij krijgt hij niet zo gek.

Tweede soldaat:
Ik kijk wel uit!

Eerste soldaat:
Gevangen!

Tweede soldaat:
En gekeeld als een konijn!

Lartius komt op

Lartius:
Waar is Gaius Martius?

Tweede soldaat:
Gesneuveld vast en zeker.

Eerste soldaat:
Hij joeg de Volscen voor zich uit en drong
met hen de stadspoort binnen, die plots
achter hem dichtsloeg. Nu staat hij alleen
tegen de hele stad!

Lartius:
O, dappere kerel.
Men heeft je in de steek gelaten, een soldaat
die niet slechts door zijn zwaard angst aanjoeg,
maar met zijn grimmig uiterlijk, de donder
van zijn stem, zijn vijanden deed huiveren....

Ze gaan verslagen zitten. Het
krijggruwoer in de verte houdt
aan. Martius bloedend op.

Eerste soldaat:
Kijk Heer!!

Lartius:
't Is Martius. Vooruit te hulp!

Gaius Martius:
De stad is ons! Ik bracht 't daar in rep en roer,
zodat de Volscen vluchtten en recht in de armen
van Cominius liepen!

Lartius:
We komen je te hulp!

Gaius Martius:
Blijf daar! Een hond
is mij gevolgd. Pas als mijn zwaard hem splijt
is de strijd beslecht. - Aufidius!
Met jou vecht ik alleen! Want ik haat je meer,
dan iemand die zijn eed breekt!

Aufidius komt op met enkele
van zijn mannen.

Aufidius:
Ik haat jou
en je vervloekte roem meer dan een gifslang
uit Afrika. Sta, zeg ik je!

Gaius Martius:
Wie van ons het eerste wijkt
mag als slaaf van de ander sterven en verdoemen!

Aufidius:
Als ik vlucht, mag je me jagen als een haas.

Gaius Martius:
Zoëven nog Aufidius, vocht ik heel alleen
in Corioli en deed wat ik verkoos.
't Bloed dat mij bevlekt is niet mijn bloed,
Wil je je vrienden wreken, kom dan op!

Aufidius:

Al was je Hektor, held van het voorgeslacht,
waarop je je beroemt, je zou me niet ontsnappen!

Ze vechten. Enkele Volscen komen Aufidius te hulp.
Martius vecht tot ze buiten adem zijn en drijft hen voor
zich uit. Allen af, behalve de bode.

Bode:

Als ik vertel wat ik vandaag gezien heb,
zou je je oren haast niet geloven.
Maar ik zal het melden aan de senatoren,
hun lach zal zich vermengen met hun tranen,
patriciërs zullen ongelovig luisteren
en later juichen. Zelfs die stompzinnige tribunen
met hun vunze volgelingen, zullen met tegenzin
zeggen: Dank de goden dat Rome zo'n soldaat heeft!

T W E E D E B E D R I J F

EERSTE TONEEL. ROME. EEN PLEIN.

Menenius komt op met de volkstribunen Sicinius en Brutus.

Menenius:
De wichelaar beweert dat we vanavond nog nieuws zullen horen.

Brutus:
Goed of slecht.

Menenius:
Niet wat het volk het liefst hoort, want het houdt niet van Martius.

Sicinius:
Zelfs de dieren weten van nature wie hun vrienden zijn.

Menenius:
Vertel dan eens: Van wie houdt de wolf 't meest?

Sicinius:
Van het lam.

Menenius:
Ja, om het te verslinden, zoals de hongerige plebejers Martius willen doen.

Brutus:
Een mooi lam, dat blaast als een beer.

Menenius:
Mooie beer, die leeft als een lam.

Volumnia, Virgilia en Valeria
komen op. Sicinius en Brutus
schuifelen terzijde

Volumnia:
Waarde Menenius, mijn zoon Martius is in aantocht.
Om Juno's wil, kom.

Menenius:
Wat zegt u, komt Martius thuis?

Volumnia:
Ja goede vriend, met roem beladen.

Virgilia en Valeria:
't Is echt waar.

Volumnia:
Kijk, ik heb een brief van hem; de senaat heeft er een gekregen en zijn vrouw ook en 'k geloof, dat er bij u thuis ook een ligt.

Menenius:
Een brief voor mij! Dat geeft weer zeven jaar gezondheid!
Is hij niet gewond? Hij komt altijd onder de wonden thuis.

Virgilia:
O nee, nee, nee.

Volumnia:
Natuurlijk is hij gewond; ik dank er de goden voor.

Menenius:

Ik ook, als ze niet te erg zijn. Heeft hij de overwinning meegebracht? Daar horen wonden bij.

Volumnia:

En om zijn slapen Menenius, de lauwerkrans!

Menenius:

Heeft hij Aufidius flink te pakken gehad?

Volumnia:

Den bode herichtte dat ze gevochten hebben, maar Aufidius heeft de vlucht genomen.

Menenius:

Dan zal het net op tijd geweest zijn, geloof u mij. Weet de senaat het al?

Volumnia:

Kom kinderen, we moeten gaan. -- Ja, ja, de senaat heeft een brief gekregen van Cominius, waarin hij de overwinning toeschrijft aan mijn zoon!

Menenius:

Waar is hij gewond?

Volumnia:

In de schouder en de linkerarm. Hij kan het volk mooie lidtekens laten zien als hij zich tot consul laat kiezen en....

Er klinkt trompetgeschal, er komt een heraut op. Ook Corolianus gekranst met eikeblad en Cominius komen op. Voorts officieren en soldaten.

Heraut:

Hoort Rome, hoort dat Martius heel alleen
is doorgedrongen in Corioli,
waar hij naast roem een nieuwe naam verwierf:
Held van Corioli, Coriolanus.
Welkom in Rome, grote Coriolanus! fanfare

Allen:

Welkom in Rome, Coriolanus!!

Coriolanus:

Dit is te veel eer voor mij. Niet meer, niet meer!

Cominius:

Daar is uw moeder.

Coriolanus: knielt voor zijn moeder.

O, ik weet dat ge de goden smeekte, mij bij te staan.

Volumnia:

Sta op, dappere soldaat, mijn lieve Martius, mijn
dappere Caius, door roem nog met een derde naam gesierd.
Moet ik je Coriolanus noemen?
Maar, o...je vrouw!

Coriolanus:

Moeder uw hand; Virgilia de jouwe;
Kom naar huis; voor ik de patricieërs bezoek,
die mij zovele blijken van waardering zonden.

Het gezelschap gaat af. Brutus en
Sicinius komen weer naar voren.

Sicinius:

't Duurt niet lang meer of hij is consul.

Brutus:

Dan kunnen wij tribunen wel zo lang gaan slapen.

Sicinius:

Martius houdt geen maat, hij kan die nacht niet aan.
Vroeg of laat verspeelt hij ze.

Brutus:

Da's een hele troost.

Sicinius:

Geloof me,
het volk dat wij vertegenwoordigen
haat hem te diep, om niet bij de geringste
reden, te spugen op zijn nieuwe roem.

Brutus:

Ik heb hem horen zweren dat hij nooit
op het Forum zal verschijnen, naar oud
gebruik, om in het kleed der nederigheid zijn wonden
te tonen en het volk te smeken om haat gunst.

Sicinius:

Moedier kan het niet.

Brutus:

Kom mee naar 't Kapitoel.

TWEEDE TONEEL. HET KAPITOEL.

Twee staatsbeambten komen op en leggen kussens op de zetels.

Eerste beambte:

Schiet op, ze kunnen zo hier zijn. Hoeveel gegadigden zijn
er voor het consulaat?

Tweede beambte:

Drie zeggen ze, maar iedereen gelooft dat Martius het
krijgt.

Eerste beambte:

Een dappere keral. Maar één bonk hoogmoed en geen vriend van
het volk.

Tweede beambte:

Hij heeft veel voor zijn volk over gehad....

Eerste beambte:

Genoeg, hij is een groot man. Opzij, daar heb je ze.

Fanfare. De consul Cominius met Menenius, Coriolanus,
Sicinius, Brutus en senatoren op, voorafgegaan door
lictoren. De senatoren nemen hun plaatsen in; de tribunen
gaan apart zitten. Coriolanus blijft staan.

Menenius:

Het voornaamste punt van deze vergadering,
gaat daarom, hem te belonen die zo onbaatzuchtig
zijn land gediend heeft. Laat de consul,
aanvoerder van ons zegevierend leger
verslag uitbrengen over het waardevolle
werk dat verricht is door Caius
Martius Coriolanus.

Eerste Senator:

Spreek, Cominius; laat
niets ongezegd, want Rome ontbreekt het eer
aan middelen zijn diensten te belonen,
dan aan de wil daartoe.

Cominius:

Ik vrees dat ik geen stem heb om de daden
Van Coriolanus luid genoeg te prijzen.
Met zestien jaren, toen Tarquinius
naar Rome optrok, vocht hij als geen ander;
joeg, met zijn gladde wangen, de hardste
baarden op de vlucht. Het sikeloof sierde al
zijn slapen, toen hij in elk toneelstuk nog
voor meisje spelen kon. Voor wat hij onlangs
gedaan heeft voor Corioli heb ik
geen woorden: wie vluchten wilde, hield hij tegen
en wist zelf lafaards hun angst te doen vergeten.
Ja, heel alleen drong hij de dodelijke stadspoort
binnen en trof Corioli als een komeet!

Menenius:

Een dappere soldaat!

Eerste senator:

Het ambt waarmee
we hem bekleden willen, is hij meer dan waard.

Menenius:

Dan benoemt de Senaat u, Coriolanus
met vreugde tot consul.

Coriolanus:

Mijn leven en mijn kracht,
stel ik in dienst van Rome.

Menenius:

Ga dan tot het volk.

Coriolanus:

Senatoren,
ik bid u, zie van die gewoonte af.
Ik kan dat kleed niet aandoen, smeken:
Geef mij uw stem, terwille van mijn wonden.

Sicinius:

Het volk eist dat zijn mening wordt gevraagd,
het laat niets van zijn oude rechten vallen.

Menenius:

Daag ze niet uit. Voeg je naar 't gebruik;
verwerf je ambt toch op gewone wijze.

Coriolanus:

Die rol kan ik niet spelen zonder blozen.
Ontneem het volk dat recht.

Brutus: tot Sicinius

Heb je dat gehoord?

Menenius:

Wees niet zo halstarrig! - Tribunen: beveel
bij 't volk onze keuze aan, we wensen
de nieuwe consul heil en voorspoed!

Senatoren:

Heil en voorspoed, Coriolanus!!

Fanfare. Allen gaan af,
behalve Sinicius en Brutus.

Brutus:
Ma zie je wat hij met de burgers op heeft.

Sicinius:
Ik hoop dat ze het in de gaten hebben.

Brutus:
Kom naar het Forum om te zien wat daar geschiedt.
beiden af.

DERDE TONEEL. HET FORUM.

Een groep burgers heeft zich verzameld.

Eerste burger:
Luister nou 's. As 'ie om onze stemmen komt vragen,
kunnen we moeilijk zeggen dat 'ie ze niet krijgt.

Tweede burger:
Dat kunnen we best, as we willen.

Derde burger:
We hebben macht om het te doen, maar 't is een macht
waar we geen macht over hebben, want assie jullie m'n
wonden laat zien, ken je toch niet doen of je een
vuiltje in je oog hebt?

Eerste burger:
Een vuiltje! Met die graanprijzen noemde hij ons
schooiers!

Derde burger:
Mou geven jullie 'n je stem. Niet dat 't er wat toe
doet: de meeste stemmen gelden. Had 'ie maar wat meer op
met ons soort mensen, dan was 'ie m'n man!

Coriolanus komt op, in het
kleed der nederigheid, samen
met Menenius.

Daar is 'ie! In het kleed der nederigheid!

Coriolanus: zacht tegen Menenius
Wat moet ik dan zeggen? Ik bid u volk van Rome?
De tering! Ik krijg het niet over m'n lippen!
Wat moet ik zeggen? Dit zijn mijn wonden
die ik vergaarde toen velen van jullie
schreeuwend vluchtten voor 't gedreun
van onze eigen trommels?

Menenius:
Bij de goden, zeg dat niet.
Je zult het nog bederven. Wees redelijk!

Coriolanus:
Laat ze dan eerst hun kop gaan wassen,
en hun tanden poetsen.
Burgers van Rome....ge weet waarom ik hier sta.

Derde burger:
Dat weten we. Maar wat bracht u hier?

Coriolanus:
Mijn eigen verdienste.

Tweede burger:
Eigen verdienste?

Coriolanus:
Niet mijn verlangen. Ik heb nooit het verlangen gehad
de armen iets af te bedelen.

Vierde burger:
As we wat geven, willen we er ook wat voor terug hebben!

Coriolanus:
Zeg het maar: wat kost het consulaat?

Eerste burger:
Hij wordt vrijgevig!

Vierde burger:
Een vriendelijk verzoek zou al mooi zijn.

Coriolanus:
Vriendelijk! Goed, dan vraag ik u vriendelijk: geef mij
uw stem. Zo beter ?

Vierde burger:
Ja, ja, u hebt mijn stem.

Coriolanus:
Mooi, een stem heb ik al. Dank voor je aalmoes.

Derde burger:
U hebt veel goeds voor uw land gedaan en ook niet veel
goeds!

Coriolanus:
Sta je hier raadsels op te geven?

Derde burger:
U was een gesel voor uw vijanden en een roede voor uw
vrienden. Het moet gezegd: u hebt het volk niet lief.

Coriolanus:
Dat is een deugd. Mijn liefde gooi ik niet te grabbel.
Maar ik wil de plebejers best naar de mond praten.
Jullie hebben toch liever mijn hoed dan mijn hart?
Ik zal wel leren buigen en pluimstrijken. Daarom smeeik
ik u (overdreven): laat mij consul worden.

Derde burger:
Ja as u het zo vraagt, dan stem ik op u.

Eerste burger:
U hebt veel wonden opgelopen....

Coriolanus:
Zo, dat weet je al. Dan hoef ik ze niet te laten zien.
Bedankt voor je stem. Ik zal je niet langer ophouden.

Eerste burger:
Ja ja, mogen de goden u geluk schenken.

Coriolanus: tot anderen
Uw stemmen! Voor uw stemmen heb ik gevochten,
voor uw stemmen draag ik twintig wonden, voor uw
stemmen heb 'k weet niet wat gedaan. Maak me dan consul!

Tweede burger:
Hij heeft grote dingen gedaan. Dan mot ieder 'm zijn
stem geven.

Anderen:

Ja, laat hem consul worden! God zij met u consul!!

Coriolanus gaat terijde

Coriolanus:

Fraaie stemmen. Honingzoete stemmen. Alles is beter dan dit bedelen om wat ik verdien! Als 't consulaat vereist dat men voor gek speelt, dan krijgen ze een gek!

Gaat af.

Brutus en Sicinius komen op.

Brutus:

Hij stond ze voor de gek te houden, als oud vuil behandelt hij het volk.

Sicinius:

Het volk moet blind zijn.

Hoe konden ze hem hun stem geven: hij heeft ze openlijk gehoond!

Brutus:

Dezelfde hoon zal striemen als hij eenmaal macht heeft. Vooruit we gaan de burgers achterna. 't Zal niet moeilijk zijn ze om te praten, zodat ze 't spijt als haren op hun hoofd dat ze hem in 'zadel hielpen.

Sicinius:

Als 't volk zich tegen Coriolanus keert zal 't Iijken - en het is gedeeltelijk zo - of ze het doen uit eigen wil, al houden wij de teugels.

beiden af.

D E R D E E D R I J F

ROME. EEN STRAAT.

Coriolanus op met Menenius, Cominius, Lartius, patriciërs en senatoren.

Coriolanus:

Zo... dus de Volscen staan weer gereed om Rome aan te vallen.

Cominius:

Aufidius heeft een leger klaar.

Lartius:

Aufidius zegt dat hij niets op aarde feller haat dan jou, dat hij zijn rijkdom zou verpanden, als hij je overwinnen mocht.

Coriolanus:

Met genoeg zou ik zijn wraakzucht tarten. Sicinius en Brutus komen op Daar heb je die tribunen weer, de tongen van de mond des volks. Ik veracht ze!

Sicinius:

Niet verder zeg ik u!

Coriolanus:

Wat is dat?

Vanwaar die hoge toon?

Menenius:

Wat is er aan de hand?

Brutus:

De burgers zijn razend.

Sicinius:

Geen stap verder of ze komen in opstand.

Coriolanus:

Is dat jullie kudde? Waarvoor heeft die een mond? Om in één aderen ja en nee te blaten?

Menenius:

Bedaar, bedaar toch!

Brutus:

De burgers roepen dat u hen bespot hebt. Bij de verdeling van het graan hebt ge ze uitgescholden voor kruipers, lafaards.

Coriolanus:

Dat wisten ze toch al?

Brutus:

Niet iedereen.

Coriolanus:

En jullie hebt de burgers 'ingelicht'. Maar wat ik toen zei, wil ik graag nog eens herhalen....

Menenius:

Nee, niet nu!

Coriolanus:

Ik zeg het nog eens: door het volk te vleien
kweken we oproer en onbeschaamdheid waarvoor
we zelf de kiemen legden, toen wij, de adel,
onze nacht en waardigheid met bedelaars
wildën delen.

Menenius:

Zwijg toch, zeg ik u!

Coriolanus:

Zwijgen? Zo lang ik kan zal ik woorden smeden
tegen die schurft, waarvan onze huid moet gruwen.

Sicinius:

We moeten dit het volk vertellen!

Coriolanus:

Vertel het volk:

Het graan was geen beloning die wij gaven.
Nooit hebben ze er iets voor uitgevoerd.
Toen er strijd was, weigerden ze poorten
uit te gaan, zelfs toen het hart van Rome
werd bedreigd. En zij die wel met ons
ten oorlog trokken, schitterden slechts
door ontevredenheid en muiterij!
Hoe zullen de plebejers deze weldaad
van de senaat begrijpen? Niet lang meer
of de kraaien vliegen de adelaars aan.

Brutus:

Je reinste hoogverraad!

Sicinius:

Hij consul? Nooit!

Brutus:

Aedilen, kom!

Een der aedilen komt op

Hij is onze gevangene.

Sicinius:

Roep 't volk bijeen. (Aedil af) In zijn naam neem ik u
gevangen als verrader. Volg mij.

Coriolanus:

Los, kavalje
of ik schud je dorre knoken uit je votten!

Sicinius:

Burgers, help!

Een troep plebejers komt op
met aedilen.

Menenius:

Heb toch eerbied voor elkaar.

Sicinius:

Hier staat de man die jullie macht wil roven!

Brutus:

Grijp hem aedilen!

Plebejers:

Weg met hem, weg met hem!!

Senatoren:

Wapens, wapens, wapens!

Allen dringen om Coriolanus
heen.

Allen:

Tribunen! - Senatoren! - Burgers! - Rustig!
Sicinius! - Brutus! - Coriolanus! - Burgers!
Beheers je! - Sta! - Niet verder! - Wees toch kalm!

Menenius: hijgend

't Gaat mis....ik heb geen stem meer...Kom tribunen,
spreek tot het volk. Kalm Coriolanus. Spreek dan
goede Sicinius!

Sicinius:

Stilte burgers, luistert! Ge staat op het punt
uw rechten te verliezen. Martius, die gij koos
tot consul, wil ze u ontnemen!

Menenius:

Schande, schande!
Dit is geen sussen, maar stoken.

le Senator:

Dit verwoest
de ganse stad!

Brutus:

De stad, dat is het volk.

Plebejers:

Ja! Ja! Het volk, het volk!!

Sicinius:

Neem hem gevangen, voer hem
naar de Tarpese rots en werp hem in de diepte.
Men dringt op Coriolanus aan.

Coriolanus:

Nee, hier zal ik sterven.
grijpt zijn zwaard.
Een paar van jullie weten
weten hoe ik vecht. Onderga het nu zelf!

Menenius:

Weg met dat zwaard! - Tribunen wees verstandig!

Brutus:

Hij is onze gevangene!

Menenius:

Help hem vrienden,
patriciërs jong en oud. Het is uw consul!

Er ontstaat een wild hand-
gemeen. De tribunen, de aedilen
en het volk worden verdreven.

Eerste senator:

En nu naar huis!

Coriolanus:

Haar huis? Nu we dat rapalje
kunnen verdrijven?

Menenius:

Toe ga nu, spaar je woede,
weldra komt onze tijd.

Volumnia komt op met Virgilia.

Coriolanus:

Moeder, wat zoekt ge hier?

Volumnia:

Ik zoek verstand, nu jij je door je zwaard
laat raden.

Coriolanus:

Waarom zachtzinnig zijn en
mijn ware aard verraden. Zegt u liever
dat ik moet blijven die ik ben.

Volumnia:

Je had best kunnen blijven die je bent,
zonder het zo verwoed te laten blijken.
Je zou ze later je ware aard hebben geleerd.

Coriolanus:

Hangen mogen ze!

Menenius:

Je was te bruusk, maak het weer goed.

le Senator:

Er is geen ander middel, tenzij u wilt
dat onze mooie stad verwoest wordt.

Volumnia:

Kom laat je raden. Ik ben van inborst
even onbeheerst als jij, maar mijn verstand
beheerst mijn woede, zodat ik er bij win.

Coriolanus:

Wat moet ik doen?

Menenius:

Herroepen wat je heb gezegd.

Coriolanus:

Zelfs voor de goden zou ik het niet kunnen.
Zou ik het dan voor hen doen?

Volumnia:

Omdat je nu verplicht
bent tot het volk te spreken. Met woorden
die niet de jouwe zijn, holle klanken
van nul en gener waarde. Dit onteert je niet meer
dan een krijgslist wanneer je een stad belegert.

Lawaai. Het volk komt terug, ook
Sicinius en Brutus zijn erbij.

Cominius:

Wees gerust, we helpen je. Wapen je met mildheid.

Sicinius tred naar voren.

Sicinius:

Coriolanus, zijt ge bereid te buigen
voor het volk, zijn leiders te erkennen
en de straf te ondergaan, voor dat
wat u ten laste wordt gelegd?

Coriolanus:

Ik ben bereid.

Menenius:

Hoort burgers, hij zegt dat hij bereid is
en bedenk, wanneer hij ruw is in zijn taal,
spreekt de soldaat in hem. Zijn ruige toon
moet ge niet voor boosaardigheid verslijten.
Soldatentaal is het. Niet kwaad bedoeld!

Cominius:

Dat weten ze toch wel.

Sicinius:

We leggen u ten laste, dat ge Rome
van zijn erkend gezag beroven wilt,
om alle macht aan u te trekken.
Dat maakt u een verrader van het volk.

Coriolanus:

Verrader ik?

Menenius:

Blijft rustig, denk aan je belofte!

Coriolanus:

Naar de bodem van de hel met dit gespuis!
Ik een verrader. Lasterlijke schurk. Je liegt!

Brutus:

Hoort ge dit burgers!

Plebejers:

Naar de rots met hem. Naar de rots met hem!

Brutus:

Stilte. We hebben geen bewijs meer nodig,
na wat ge hem hebt zien doen en horen zeggen.

Sicinius:

Omdat hij, waar hij kon, zijn volk
haat heeft laten voelen en het veracht heeft,
wordt hij in naam van het volk en op gezag
van ons tribunen, onverwijld verbannen
uit onze stad; en als hij ooit een voet
binnen de poorten zet, sterft hij de dood!

Plebejers:

Verbannen! Ja Verbannen. Weg met hem!
Hij is verbannen. Zijn verdiende loon!

Coriolanus:

Gemene hondentroep, ik haat jullie adem
als giftige moerasdamp, die mijn lucht verpest.
Ik word verbannen? Ik verban jullie!
En laat je achter met je twijfelzucht.
Het is om jullie dat ik de stad veracht
en haar de rug toekeer. Ook ginds
wacht mij een wereld!

Coriolanus beent woedend weg.
Het volk gaat hem achterna.
Volumnia, Vergilia en Menenius
blijven achter.

Plebejers:

Naar de poort. Naar de poort!

V I E R D E B E D R I J F

HET HUIS VAN AUFIDIUS.

Op de achtergrond klinkt muziek en gepraat.

Eerste bediende:

Wijn, wijn, wijn! Wat is dat hier voor bediening?
Liggen die kerels hier te slapen?

Tweede bediende:

Waar is Cotus. Mijn meester vraagt naar hem. Cotus!

Coriolanus komt op.

Coriolanus: In zichzelf

Het huis is mooi, het eten ruikt voortreffelijk.
Maar ik zie er niet bepaald uit als een gast,

Eerste bediende:

Wat wou je keral? Vooruit. We kunnen je hier niet hebben.
Doe me een plezier en verdwijnt!

Tweede bediende komt op.

Tweede bediende:

Waar kom jij vandaan vriend. Heeft de portier zijn ogen in
zijn zak, dattie zulke schooiers binnen laat? Eruit!

Coriolanus:

Weg!!

Tweede bediende:

Wat! Ga jij weg!

Coriolanus:

Nu word je vervelend.

Tweede bediende:

Jij durft hé? We spreken elkaar nog.

derde bediende komt op.

Derde bediende:

Wat is dat voor een vent?

Tweede bediende:

Zo'n rare snuiter heb ik nog nooit gezien. Ik krijg hem
het huis niet uit. Daar mot de meester bijkomen.

Loopt naar achter.

Derde bediende:

Wat mot je hier? Scheer je weg!

Coriolanus:

Laat me hier staan. Ik zal uw haard geen kwaad doen.

Eerste bediende:

Wat ben je voor iemand?

Coriolanus:

Een edelman.

Eerste bediende:

Daar is verrekke weinig van te merken.

Derde bediende:

Waar woon je?

Coriolanus:

Onder het firmament.

Derde bediende:
Onder het firmament?

Coriolanus:
Ja.

Derde bediende:
Maar is dat?

Coriolanus:
Bij de kraaien en kiekendieven.

Eerste bediende:
Ben jij dan een uilskuiken?

Coriolanus:
Nee, ik ben in dienst bij je meester.

Derde bediende:
Wat krijgen we nou?

Pakt de bediende bij arm en
draait hem rond.

Coriolanus:
Klets niet zo en doe je werk. Dien die schotels op.

Aufidius komt op met de tweede
bediende.

Aufidius:
Waar is die keraf? tot Coriolanus: Waar kom je
vandaan. Wat wil je.

Coriolanus: toont zijn gezicht
Tullus als ge me nu nog niet herkent,
dwingt ge me wel mijn naam te noemen.

Aufidius:
Noem hem.

Coriolanus:
Mijn naam is geen muziek voor Volscische oren.

Aufidius:
Noem je naam!!

Coriolanus:
Mijn naam is Caius Martius,
die de Volscen en u in het bijzonder, veel leed
heeft berokkend, waarvan mijn bijnaam wel getuigt:
Coriolanus! Alleen die naam is over.
De wreedheid van het volk, de lafheid van de adel
heeft me weggehoond uit Rome. Deze rampspoed
heeft mij gevoerd tot u. Begrijp me goed:
niet in de hoop het vege lijf te redden,
alleen uit wraak, op hen die mij verbanden.
Als ge u wilt wreken voor wat ik u heb aangedaan,
haast u dan gebruik te maken van mijn ongeluk
en bied ik u mijn keel. 't Zou dwaasheid zijn
als ge niet toestak. Maar blijf ik leven
dan breng ik schande over u, tenzij ik u
mijn diensten biedt.

Aufidius:
O Martius, Martius!
Met ieder woord hebt ge uit mijn hart
een wortel van de oude haat gerukt. Laat mij
mijn armen om dat lichaam slaan, waarin
mijn zwaard zovele kerven kraste.

Kom ga binnen, reik onze senatoren
de vriendenhand; ze zijn gekomen om mij
vaarwel te zeggen, want ik sta gereed
om op te trekken tegen uw gebied.
Ze gaan naar achter.

Eerste bediende:

Da's een hele verandering hier!

Tweede bediende:

En ik wou hem met m'n knuppel te lijf.

Eerste bediende:

Wat een arm heeft die kerel. Hij draaide me rond met vinger en duim of ik een tol was.

Tweede bediende:

Aan zijn gezicht zag ik dat er iets met hem was, hij heeft een gezicht, hoe moet ik het zeggen, een soortement.....

Eerste bediende:

De vreemdste kerel die er op aarde rondloopt.

Tweede bediende:

Kan wel zijn, maar een groter soldaat dan.... nou je weet wel.

Eerste bediende:

Wie? Onze meester?

Tweede bediende:

Nou ja, hij wijze van spreken....

Eerste bediende:

Die kan d'r zes hebben zoals hij!

Derde bediende op.

Derde bediende:

O slaven. o geteisen, ik heb nieuws voor jullie. Nieuws!

Beiden:

Vertel op!

Derde bediende:

Ik zou niet graag een Romein zijn; ik werd net zo lief ter dood veroordeeld.

Beiden:

Waarom? Waarom?

Derde bediende:

Omdat daar binnen de man is, die onze veldheer zo vaak heeft afgetuigd: Caius Martius. Hij wordt daarbinnen opgepoetst of 'ie de zoon van Mars is. Onze veldheer zwijmelt assie z'n hand mag vasthouden. Maar het voornaamste komt nog: onze heer heeft Martius de helft van het bevel gegeven. Hij zegt dattie de poortwachters van Rome bij de oren wil trekken, hij zal alles neermaaien wat 'ie tegenkomt en niks dan stoppels achterlaten.

Eerste bediende:

Wanneer gaat het gebeuren?

Derde bediende:

Morgen, vandaag, straks. Jergult gauw genoeg de trommels horen roffelen.

Hard geklop van achter.

Beiden:

Naar binnen, naar binnen. We worden geroepen.

Allen af.

V I J F D E B E D R I J F

EERSTE TOONEEL. HET VOLSCISCHE KAMP VOOR ROME.

Twee schildwachten staan op post. Menenius op.

Eerste schildwacht:
Sta!

Tweede schildwacht:
Halt! Halt! Ga terug.

Menenius:
Goed zo mannen. Jullie doen je plicht.
Maar sta me toe: ik kom van de regering
van Rome, om te spreken met Coriolanus.

Eerste schildwacht:
Waar vandaan?

Menenius:
Van Rome.

Eerste schildwacht:
Ga terug!
Onze veldheer wil niets van Rome horen.

Menenius:
Heb je hem mijn naam niet horen noemen:
Ik hoor Menenius.

Tweede schildwacht:
Geloof me man. Hoe hard je ook
staat te liegen. Je komt er niet door!

Menenius:
Kerel, als Coriolanus wist dat ik hier ben
zou hij mij met onderscheiding behandelen.

Eerste schildwacht:
Hij? Hij bekijkt jou niet eens. Terug zeg ik je, als je
niet wil, dat ik je twee maatjes bloed aftap.
Terug!
De schildwachten trekken
het zwaard.

Tweede schildwacht:
Meer heeft hij niet?

Eerste schildwacht:
En nou vort!

Coriolanus komt op met Aufidius.

Coriolanus:
Wat is hier aan de hand?

Menenius: tot de schildwachten.
Zo schooiers nu zul je wat beleven. Kijk maar eens hoe
hij mij ontvangt, dan kun je nagaan of je de strop
krijgt of een andere dood.

Coriolanus:
Weg!

Menenius:
Poezo weg?

Coriolanus:

Uit Rome ken ik niemand meer. Ik sta in dienst van anderen. Je bent mijn vriend geweest neem dit. Ik heb het om jouwentwil geschreven, en ik zou het je gezonden hebben. Geeft brief. En nu geen woord meer. Weg van hier.

Coriolanus en Aufidius gaan sprekend af.

Coriolanus:

Deze man was mijn beste vriend in Rome.

Aufidius:

Je laat je niet vermurwen. af.

Menenius gaat naar de andere zijde af.

Eerste schildwacht: Roept Menenius achterna.

Dat was me de toverspreuk wel! Kun je de weg terugvinden?

Tweede schildwacht:

Hangen moest ik. Waarvoor dan wel?

Schildwachten af.

TWEDE TONEEL. VOOR DE TENT VAN CORIOLANUS.

Coriolanus op met Aufidius en anderen.

Coriolanus:

We zullen morgen met ons leger het beleg voor Rome slaan. Mijn medestrijder, je kunt je senatoren melden dat ik me eerlijk van mijn taak gekweten heb.

Aufidius:

Je hebt alleen aan jezelf gedacht. Je hield je doof voor de beden van Rome. Zelfs voor die van je beste vrienden.

Coriolanus:

Die oude man die ik heb weggezonden heeft meer van mij gehouden dan een vader. Hij was hun laatste hoop. Alleen terwille van hem, heb ik mijn voorwaarden iets verzacht. Voor nieuwe smeekbeden, van wie dan ook, ben ik doof!

Geroep van schildwachten.
Volumnia, Virgilia en Valeria op.

Virgilia:

Martius, Martius...

Coriolanus:

Ik ben niet meer als vroeger.

Virgilia:

Nee, wij zijn anders, door angst en droefheid.

Coriolanus:

Liefste vergeef mij mijn onbuigzaamheid,
Maar de Romeinen kan ik niet vergeven.

Knielt voor zijn moeder neer.

Volumnia:

Sta op, want ik kniel hier voor jou.

Coriolanus:

Wat? U knielt voor mij, uw zoon, die ge
bestraffen noest?

Volumnia:

Je vrouw en ik
komen je smeken.

Coriolanus:

Zwijg toch. Verzoek mij niet
mijn leger weg te zenden, of nogmaals
met Romeinen te onderhandelen. Probeer niet
mijn woede en wraakzucht met uw koele
argumenten in te dammen.

Volumnia:

Genoeg!
Ik weet wel dat je aan ons niets zult toestaan.
Toch vraag ik het, omdat wanneer je nee zegt
alle schuld op jou zal rusten.

Coriolanus:

Aufidius, en Volscen, wees mijn getuigen:
alleen wens ik dit niet aan te horen.

Volumnia:

Al zou ik in alle talen zwijgen,
ons kleeft en onze toestand zouden je
voldoende moeten zijn om te beseffen
wat voor leven we sedert jouw vertrek
hebben geleid. Beseff je wat het ons
gekost heeft, hierheen te komen?
Hoe kunnen we bidden tot de goden
voor onze stad en gelijktijd
hen smeken jou te sparen? Nee, wij
verliezen onze stad, of jou mijn zoon.

Virgilia: knielt

Maar voor je onze stad vertrappt, zul je eerst
het lichaam van de vrouw die je bemint
moeten vertrappen. gaat liggen.
Dat zweer ik je.

Coriolanus:

Geen man kan deze aanblik verdragen
zonder week te worden. Het is genoeg!

Volumnia:

Nee ga niet weg! Als onze komst
ten doel had - ten koste van de Volscen -
Rome te redden, kon je ons terecht
verwijten, je eer te bezoedelen. Maar nee
wij wensen dat je hen verzoent, opdat
beiden kunnen zeggen: de vrede hebben
wij aan hem te danken. Stuur ons maar weg,
en zwijgen zal ik tot de stad in vlammen
opgaat; dan zeg ik mijn laatste woord.

Coriolanus neemt haar hand
en blijft zwijgen.

Coriolanus:

O moeder, moeder wat hebt ge gedaan?
De goden zien omlaag en moeten lachen om
dit onnatuurlijk schouwspel. Moeder, moeder,
voor Rome hebt ge de triomf bevochten,
maar op uw zoon hebt ge een overwinning
behaald, die dodelijk kan zijn voor hem.

tot Aufidius:

Luister Aufidius, als jij in mijn plaats was
had jij je moeder dan niet aangehoord,
of minder toegestaan, Aufidius?

Aufidius:

Ik ben bepaald ontroerd.

Coriolanus:

Maar mijn vriend, beslis jij over dit
verdrag. Ik ga niet terug naar Rome,
ik blijf bij jou en vraag je:
steun mij in deze zaak. - O moeder! Vrouw!

Aufidius: terzijde

Zijn medelijden speelt hij uit
tegen zijn eer. Die strijd geeft mij
de kans mijn slag te slaan.

Coriolanus: tot de vrouwen

Zeg mijn vrienden in Rome dat ik
een beter waarborg dan ons woord aan hen
zal zenden: een verdrag zal onze vrede
bezegelen. Breng dat bericht in Rome!

allen af.

DERDE TONEEL. VOOR DE TENT VAN AUFIDIUS.

Aufidius, enkele soldaten. Senatoren.

Aufidius:

Hebt ge het verdrag gelezen?

Volscense Senatoren:

Ja.

Eerste senator:

En het treft ons pijnlijk. We staan weer
even ver als in 't begin. De winst van onze
wapens weggeschonken, de kosten van de oorlog
zijn voor ons en een verdrag te sluiten
terwijl de vijand in onze macht was.

Aufidius:

Daar komt hij aan. Hoort u hem zelf.

Coriolanus op met vaandel-
dragers en tamboers.

Coriolanus:

Ik groet u senatoren; ik keer terug
als uw soldaat, gehoorzaam aan uw bevelen.
De vrede die ik sloot is even eervol
voor de Volsken als voor Rome. Hier is,
door de senaat bekrachtigd met zijn zegel,
het verdrag.

Aufidius:

Lees het niet vrienden, 't zijn woorden
van een aartsverrader.

Coriolanus:

Verrader? Wat!

Aufidius:

Verrader, Martius.

Coriolanus:

Martius?

Aufidius:

Ja, Caius Martius. Denk je dat ik je zal eren
met een gestolen naam? Coriolanus!
Geëerde senatoren, schandelijk
heeft hij uw zaak verraden, voor luttele
druppels zout water! Rome was van u, maar
hij schonk het aan zijn moeder en zijn vrouw!

Coriolanus:

Mars, hoort ge het?

Aufidius:

Noem deze god niet, kleuter!

Coriolanus:

Verdoemde leugenaar. Dit kan geen hart
verdragen. Of ben je al vergeten
hoe deze adelaar jouw Volscen door
hun stad liet fladderen, door mij, alleen
een 'kleuter'!

Soldaten:

Daar sterft hij voor. Dood met hem!

Tweede senator:

Stilte! Geen geweld. Deze man is dapper.
Zijn roem gaat over gans de wereld.
Terug Aufidius, verstoor de vrede niet.

Coriolanus:

Al stond hij hier zesmaal en meer,
met heel zijn troep. Ik reeg hem aan mijn
rechtvaardig zwaard!

Aufidius:

Gemene schurk!

Soldaten:

Dood, dood, dood, dood hem!!

Men dringt op Coriolanus aan
en doodt hem. Aufidius zet
zijn voet op het lichaam.

Senatoren:

Genoeg, genoeg, houdt op!

Aufidius:

Hoor wat ik te zeggen heb.....

Eerste senator:

O Aufidius...

Tweede senator:

Uw daad zal afschuw wekken.

Derde senator:

Neem uw voet
weg van zijn borst. Stil mannen!
Steek weg het zwaard.

Eerste senator:

Breng eerst van hier
zijn lichaam en treur om hem. Hij zal
met alle staatsie die een groot man toekomt
begraven worden.

Zijn opvliegendheid
zuivert Aufidius grotendeels van blaam.
Het heeft zo moeten zijn.

Aufidius:

Mijn woede is weg,
en droefheid overvalt mij. Neem hem op.
Ik vraag drie officieren hem te dragen,
ik zal de vierde zijn. Sla op de trommels
een treurmars. Lansen neer! Al heeft hij
velen van ons volk beroofd van man of zoon
die men bewenen blijft, toch zullen wij
zijn nagedachtenis in ere houden.
Help mij.

Allen af met het lichaam van
Coriolanus. Treurmars.
